

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «АЛЬТЕРНАТИВНА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»

Викладач: *Котляр Юрій Вадимович*

доктор історичних наук, професор
професор кафедри історії

Профайл викладача: <https://chmnu.edu.ua/kotlyar-yurij-vadimovich/>

E-mail: yuriy.kotlyar@chmnu.edu.ua

Консультації он-лайн: п'ятниця з 14.00 до 16.00, **оф-лайн:** згідно графіку

Обсяг: 3 кредити ECTS (90 год.): 18 годин лекцій, 18 годин семінарських занять, 54 години самостійної роботи.

Навчальна дисципліна «Альтернативна історія України» відноситься до вибіркових дисциплін циклу професійної підготовки, викладається на 5 курсі, у 10 семестрі.

Мета вивчення навчальної дисципліни «Альтернативна історія України» – дати студентам наукові знання з альтернативної історії та особливостей розвитку новітньої української літератури, починаючи з 20-х р. ХХ ст. до початку ХХІ ст., розширити і поглибити знання із всесвітньої історії, літератури та краєзнавства, спонукати студентів до пошукової роботи через аналіз наукових праць та художніх творів вітчизняних та світових дослідників і письменників. Ключовим для альтернативно-історичної літератури є вираження сумніву людства у правильності обраного шляху, а також переосмислення аспектів розвитку цивілізації.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є: допомога студентам в розумінні важливості альтернативного історичного пізнання, що дає змогу пізнати себе і навколишній світ; ознайомлення студентів з особливостями розвитку української літератури ХІХ–ХХІ ст.; поглиблення відомостей про значний шар літературного матеріалу філософського, соціологічного, історико-культурного характеру; сформувати у студентів підхід до суспільних явищ з позиції історизму, діалектичного розуміння багатогранності, різноманітності, багатоваріантності та суперечності історичного процесу.

Передумови вивчення дисципліни: важливий аспект викладання даної дисципліни базується на знаннях, вміннях та навичках з дисциплін: «Історія України», «Історія української та зарубіжної культури» тощо.

Очікувані результати навчання:

Знання:

- місця українського письменства 20-х р. ХХ ст. – початку ХХІ ст. у загальній історії української літератури;
- зовнішніх і внутрішніх чинників літературного процесу 20-х р. ХХ ст. – початку ХХІ ст.;
- літературні моделі творів з альтернативної історії України її представників 20-х р. ХХ ст. – початку ХХІ ст.;

- змісту історичних та літературознавчих понять і термінів.

Уміння:

- орієнтуватися в генераційних, географічних і стильових координатах української літератури кінця 20-х р. ХХ ст. – початку ХХІ ст.;
- визначати альтернативні варіанти хронологічних меж різних історичних подій, їх зміст та послідовність;
- оперувати сучасними літературознавчими термінами;
- аналізувати художні тексти студійованого періоду, визначати їх специфіку.

Кінцеві результати вивчення курсу включають:

- вміння узагальнювати, критично осмислювати та визначати можливості використання позитивного чи упередження модифікованого повтору негативного досвіду;
- набуття навичок застосування альтернативної історичної інформації в ході аналізу та корегування сучасних історичних явищ та процесів.
- вироблення у студентів альтернативного підходу до суспільних явищ з позицій багатогранності, різноманітності, багатоваріантності та суперечності історичного процесу.

Зміст навчальної дисципліни:

Тема 1. Альтернативна історія – метажанр української літератури.

Тема 2. Теоретико-методологічні основи альтернативно-історичного розвитку.

Тема 3. Альтернативна історія в історичних дослідженнях та літературі.

Тема 4. Утопічні та антиутопічні моделі альтісторії.

Тема 5. Криптоісторична модель в українській фантастиці.

Тема 6. Міфологічне фентезі в альтернативній історії.

Тема 7. Альтернативний всесвіт в творчості Олеся Бердника.

Тема 8. Альтернативна історія в новітній українській літературі.

Семестровий контроль: залік.

Види робіт та оцінювання:

Опитування на семінарських заняттях, тестування, участь у навчальній дискусії – до 40 балів.

Написання та захист реферату – до 15 балів.

Контрольна робота – до 15 балів.

Усього за семестр: до 70 балів.

За залік: до 30 балів.

Технічне забезпечення:

Проекційне мультимедійне обладнання (проектор, екран, ноутбук/комп'ютер); доступ до мережі Internet, точка доступу Wi-Fi; OS: Windows, Android, iOS; Browsers: Chrome / Opera / MozillaFirefox / MS Edge; програмне забезпечення: Word, Excel, PowerPoint; Skype, Zoom, GoogleMeet;

система електронного навчання Moodle 3.9; тренінгова аудиторія (дошка, фліпчарт, маркери).

Політика щодо дед-лайнів:

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.

Політика щодо академічної доброчесності:

Передбачається самостійне виконання індивідуальних, наукових робіт, кейсів, завдань, що виносяться на семінарське заняття. У разі виявлення академічного плагіату робота не зараховується.

Списування під час заліку (в т. ч. із використанням мобільних пристроїв) заборонено. У разі виявлення списування відповідь на заліку не зараховується.

Критерії оцінювання:

Критерії оцінки усної відповіді студента:

5 балів ставиться у випадку:

- студент вільно володіє, визначеними програмою, знаннями й уміннями;
- правильно і в достатній кількості добирає необхідні для відповіді факти;
- висловлює власне ставлення до навчального матеріалу;
- відповідь чітка і завершена;
- мова добра.

4 бали ставиться у відповідності з попередніми вимогами, але:

- студент має незначні ускладнення при використанні визначених програмою знань і умінь;
- при доборі фактів припускається незначних помилок;
- власне ставлення студентом висловлюється, але в аргументації зустрічаються окремі неточності;
- мова добра.

3 бали ставиться в такому випадку:

- студент користується лише окремими знаннями й уміннями;
- порушує логіку викладу;
- відповідь недостатньо самостійна;
- аргументація слабка;
- є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках;
- мова спрощена.

0-2 бали ставиться в разі незнання більшої частини матеріалу, відсутності будь-якої логіки викладу, а саме:

- студент не володіє необхідними для здійснення завдання уміннями;
- головного фактичного матеріалу не знає.

Критерії оцінки студента при написанні та захисті реферату:

- **14-15 балів** виставляється якщо виконані всі вимоги до написання реферату: позначена проблема і обґрунтована її актуальність, зроблено

короткий аналіз різних точок зору на дану проблему і логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення.

- **10-13 балів** виставляється якщо основні вимоги до реферату виконані, але при цьому допущені незначні недоліки. Зокрема, не витриманий обсяг реферату; є упущення в оформленні.
- **8-9 балів** виставляється якщо основні вимоги до реферату виконані, але при цьому допущені значні недоліки. Зокрема, є неточності у викладі матеріалу; відсутня логічна послідовність в судженнях, не витриманий обсяг реферату; є упущення в оформленні.
- **5-6 балів** виставляється якщо є істотні відступи від вимог до реферування. Зокрема: тема висвітлена лише частково, відсутній висновок.
- **3-4 бали** виставляється якщо є істотні відступи від вимог до реферування. Зокрема: допущені фактичні помилки у змісті реферату, відсутній висновок.
- **1-2 бали** виставляється якщо тема реферату не розкрита, виявляється істотне незрозуміння проблеми.

Критерії оцінювання контрольної роботи (до 5-ти балів за кожне завдання):

- **«5» балів** заслуговує студент, який всебічно, безпомилково, в логічній послідовності і вільно розкрив теоретичне питання; продемонстрував знання методики аналізу даних та інформаційно-довідкових матеріалів; наявні повні, обґрунтовані висновки та пропозиції; робота оформлена відповідно до встановлених вимог, має всі необхідні структурні елементи (вступ, основну частину, висновки); студент повно, всебічно, безпомилково відповідає на питання, встановлені викладачем з теми роботи,
- **«4» бали** отримує студент, який дав правильну, але неповну відповідь на теоретичне питання; розкрив всі аспекти поставленого питання, але припустився несуттєвих помилок; наведені матеріали правильні, але неповні; наявні висновки та пропозиції в цілому вірні, але недостатньо обґрунтовані; робота в цілому оформлена відповідно до встановлених вимог, але є незначні зауваження до оформлення; робота має всі необхідні структурні елементи (вступ, основну частину, висновки); студент в основному відповідає на питання, встановлені викладачем з теми роботи, але відповідь неповна та/або студент допускає незначні помилки.
- **«3» бали** отримує студент, який дав правильну, але суттєво неповну відповідь на теоретичне питання; недостатньо використані матеріали; висновки та пропозиції неповні; робота в цілому оформлена з суттєвими зауваженнями до встановлених вимог; робота має всі необхідні структурні елементи (вступ, основну частину, висновки);

студент неповно та з помилками відповідає на питання, встановлені викладачем з теми роботи.

- **«0-2» бали** виставляється в тому випадку, якщо в роботі не розкрито вузлових елементів теоретичного питання; є суттєві помилки та викривлення; наведені дані неактуальні; відсутні або застарілі матеріали, літературні джерела; відсутні обґрунтовані висновки та пропозиції, які впливають з теми роботи; робота оформлена з суттєвими порушеннями встановлених вимог; робота не має всі необхідні структурні елементи (вступ, основну частину, висновки); студент не відповідає на питання, встановлені викладачем з теми роботи.

Критерії оцінювання заліку:

- **30 балів** виставляються студенту при глибоких і всебічних знаннях проблеми, грамотному і злагодженому логічно їх викладі, досконалому володінні понятійним апаратом, умінні підкріплювати теоретичні знання практичними висновками, здатності швидко і правильно робити умовиводи, використовувати при аналізі сучасних явищ теоретичні положення на основі вивчення основної та додаткової літератури; якщо дані правильні, повні і глибокі відповіді на всі теоретичні питання відповідно до навчальної програми дисципліни, немає помилок у виконанні, матеріал викладено грамотною мовою з дотриманням логічної послідовності;
- **25-29 балів** виставляються студенту при глибоких і всебічних знаннях проблеми, грамотному і злагодженому логічно їх викладі, досконалому володінні понятійним апаратом, умінні підкріплювати теоретичні знання практичними висновками, здатності швидко і правильно робити умовиводи, використовувати при аналізі сучасних явищ теоретичні положення на основі вивчення основної та додаткової літератури; якщо студентом дано правильні, повні відповіді на всі теоретичні питання індивідуального завдання відповідно до навчальної програми дисципліни, матеріал викладено грамотною мовою з дотриманням логічної послідовності, однак допущені незначні похибки при відповіді;
- **20-24 бали** виставляються студенту при твердому і досить повному знанні проблеми, відсутності характерних неточностей при відповідях на питання екзаменаційного білета та на поставлені додаткові питання, умінні в основному пов'язувати теоретичний матеріал з практичними завданнями, стоять в сучасних умовах, володінні понятійним апаратом, знанні основної літератури; якщо на запропоновані теоретичні питання дані правильні, але неповні відповіді; матеріал викладено грамотною мовою з дотриманням логічної послідовності, однак допущені несуттєві похибки або неточності у відповідях, допущена незначна помилка;

- **15-19 балів** виставляються студенту при достатньому знанні навчального матеріалу, відсутності грубих помилок при відповідях на питання екзаменаційного білета, умінні підкріплювати теоретичні знання практичними висновками, знанні основних понять і категорій; якщо відповіді на теоретичні питання в цілому правильні, але неповні, допущені неточності у формулюваннях і логічні похибки, допущені одна - дві несуттєві помилки;
- **10-14 балів** виставляються студенту, якщо відповіді на теоретичні питання неповні, допущені неточності у формулюваннях і логічні похибки;
- **5-9 балів** виставляються студенту при наявності грубих помилок у відповідях на теоретичні питання залікового білета, які свідчать про неправильному розумінні суті проблеми, невмінні підкріплювати теоретичні знання практичними висновками, незнанні основного категоріального апарату, якщо відповіді на теоретичні питання містять грубі помилки, свідчать про незнання і нерозуміння відповідних розділів програмного матеріалу;
- **0-4 бали** виставляються студенту, якщо відповіді на теоретичні питання містять грубі помилки, які свідчать про незнання і нерозуміння відповідних розділів програмного матеріалу.